

Täysistunto

Tiistai 6.6.2017 klo 14.04—16.38

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laajakaistarakentamisen tukea haja-asutusalueilla koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 2/2017 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 10/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.18 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tässä asian valiokuntakäsittelyn aikana tuli esille, että tämä laki on sinänsä tarpeellinen ja tuki näille laajakaistaratkaisuille tulee tarpeeseen, joskin paikoin jäi sellainen kuva, että hankkeisiin oli jo vähän niin kuin lähdetty tätä lakia odotellessa ja oli tavallaan ennakoitu hieman liikaa näiden laajakaistarakentajien toimesta. Olenkin samaa mieltä siitä, että nyt jos jatkossa tällaisia tukipaketteja arvioidaan, niin silloin täytyy myös olla asiassa teknologianeutraali, eli se, että laajakaista valokuidulla toteutettuna on oikea ratkaisu joihinkin paikkoihin, ei tarkoita, että se olisi taloudellisesti mielekästä tai teknisesti järkevää toteuttaa kaikkialle. Eli on olemassa myöskin sellaisia langattomia ratkaisuja, joilla voidaan toteuttaa riittävän nopeat ja riittävän luotettavat laajakaistayhteydet suomalaisiin koteihin tasa-arvoisesti niin, että niitä digitaalisen yhteiskunnan palveluita voidaan käyttää joka tapauksessa, vaikkei sitä valokuitua välttämättä olisikaan voitu aivan jokaiseen kotiin rakentaa.

On myös huomioitava se, että vaikka tässä puhutaankin haja-asutusalueiden laajakais-toista, niin nyt markkinaehtoinen operaattoritoiminta ei tuota läheskään kaikille kaava-alueillekaan laadukkaita ja riittävän nopeita laajakaistapalveluita. Eli haja-asutusalueiden ohella maassa pitäisi huomioida myöskin taajamien laajakaistojen tasapuolinen ja riittävän edullinen saatavuus.

15.19 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö on yksimielinen. On erittäin hyvä, että hallitus haluaa edistää laajakaistarakentamista koko Suomessa. Toimivat tietoliikenneyhteydet ovatkin meille kaikille ääretömän tärkeitä. Monet hankkeet varmaankin odottavat tätä lakimuutosta. Toivotaan, että tämä etenee hyvässä yhteisymmärryksessä ja nopeasti eteenpäin. Kun tämä hallituksen esitys saa lainvoiman, niin varmaan seurauksena tulee olemaan, että vielä käytettävissä olevat tukieurot, elikkä noin 20 miljoonaa euroa, eivät tule riittämään kaikkiin mahdollisiin hankkeisiin, mitä kaavaillaan jo tällä hetkellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2017 vp

Itse olen koko ajan pohtinut, kun puhutaan laajakaistarakentamisesta, että on hyvä asia, että kiinteisiin ja pysyvän asumisen taloihin saadaan laajakaistarakentamista, mutta itse kyllä jatkoissa haluaisin, että sitä laajennettaisiin koskemaan myöskin vapaa-ajanasuntoja. Sillä voitaisiin myöskin saada useampia hankkeita liikkeelle. Meillä on myöskin astunut voimaan maakäyttö- ja rakennuslain muutos, jossa on helpotettu vapaa-ajanasuntojen muuttamista pysyviksi asunnoiksi. Olisi tärkeää, että tukieuroja saataisiin myöskin vapaa-ajanasuntoihin.

Ja sitten, kuten edustaja Mäkelä otti jo tuossa aikaisemmin esille, niin liikenne- ja viestintävaliokunta on painottanut omassa mietinnössään myöskin sitä, että mikäli viestintäverkkojen rakentamisen tukemista pohditaan myös jatkossa, niin on tärkeää arvioida, millä kaikilla teknologioilla verkkojen saatavuutta on tarkoituksenmukaista edistää. Tässä nämä teknologianeutraalit ratkaisut olisivat varmaan myöskin hyödynnettävissä.

15.22 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa puhemies! Laajakaistahankkeiden rahoitusta odotetaan innolla maakunnissa, mutta myös lainsäädäntöä, jolla normeja ja asetuksia puretaan ja hyvien ja toimivien laajakaistarakennelmien ja -rakentamisen esteitä myöskin pois. Sen pä takia hallituksen esitys ja tämä liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö ovat tervetulleita, ja toivotaan, että laki astuu voimaan todella nopeasti.

Laajakaistatukilain mukainen Nopea laajakaista -hanke käynnistyi vuonna 2010. Tämän hankkeen puitteissa on rakennettu valokuitusaatavuus jo yli 70 000 käyttäjälle, ja rakennettuja kilometrejä on kertynyt reilut 17 000. Hankkeen tukia on ohjattu alueille, joilla ei ole markkinaehtoisesti kannattavaa investoida kiinteän verkon rakentamiseen esimerkiksi alhaisten tilaajamäärien ja pitkien etäisyyksien vuoksi. Täällä edellä puhuneet puhujat puhuivatkin siitä, pitäisikö tulevaisuudessa rakentaa mobiilia vai valokuitua, mutta me olemme lähteneet eduskunnassa siitä — mikä näitten tukiehtojen yksi merkittävin asia onkin — että teknologianeutraalisuus on voimassa. Mobiiliyhteyksien osalta Suomi on jo pitkään toiminut edelläkävijänä. 4G-verkot kattavat jo yli 97 prosenttia väestöstä, ja 5G:kin on tulossa. Kattavatkaan langattomat yhteydet eivät kuitenkaan yksinään riitä vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin, vaan valokuituyhteyksiä tarvitaan etenkin toimintavarmuutta ja huippunopeutta vaativiin palveluihin, puhumattakaan alkutuotannosta, kuten maataloudesta, jossa puhutaan mittavista investoinneista, jotka ovat tärkeiden tietoliikenneyhteyksienkin varassa. Lisäksi nopeitten mobiiliyhteyksien selkärankana toimii aina valokaapeli.

Me toivomme, että nettiyhteydet ovat etätyömahdollisuuksia parantavia, maatalousyrittäjyyttä myöskin edistäviä, biotalous on tulevaisuutta ja uudet liiketoiminnot eri puolille Suomea, erityisesti haja-asutusalueille.

Tähän asti ohjelman etenemistä ovat hidastaneet siis liian tiukat ehdot tuen hyödyntämisessä, ja rahoja on jäänyt käyttämättä, puhutaan jopa 20 miljoonasta eurosta. Nyt ehtoja väljennetään, jotta laajakaistojen rakentamiseen tulee vauhtia ja yhä useampi suomalainen saa toimivan verkkoyhteyden. Esteitä on poistettu ennenkin. Hallituksen esityksiä on nähty tässä salissa, esimerkiksi se, että nämä hankkeet ovat saaneet etukäteismaksatuksen, mikä on mahdollistanut osuuskuntien hankkeet erityisesti maakunnissa.

No mitä sitten saadaan aikaan tällä tulevilla lailla? Aiemmin esimerkiksi viimeiset kaksi kilometriä valokuitukaapelia eivät olleet tukikelpoisia. Jatkossa tämä omavastuumatka on vain 100 metriä — 100 metriä. Tämä on erittäin iso parannus tilanteeseen. Tuen hyödyntäminen helpottuu merkittävästi, ja kynnys tarttua tukeen on matalampi, ja ennen kaikkea kotitalouksia vielä kannustetaan tähän kotitalousvähennyksen hyödyntämisellä sen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2017 vp

laajakaistan rakentamisen työn osalta. Julkisen tuen osuutta hankkeiden kokonaiskustannuksista lisätään ja sallitaan entistä useammalle laajakaistahankkeelle lisätukia muun muassa takausten ja edullisten lainaehtojen muodossa. Samalla myös tukikelpoisten alueiden määrää lisätään. Me puhumme mustista pisteistä tuolla Suomen kartalla, jotka ovat siis tukikelvottomia alueita, mutta nyt tukiehtoja siis höllennetään niin, että pientaloalueilla valokuidun saatavuusongelmiin vastataan poistamalla tuen sitominen alueiden väestötiheyteen, ja tämä on erittäin tärkeä asia.

Vanhojen hankkeiden toimintaedellytyksiä puolestaan parannetaan esimerkiksi tuki-intensiteettiä korottamalla. Ehtojen muuttamisen seurauksena tukikelpoisten tilaajien määrä nousee 287 000 kotitaloudella tai yrityksen toimipisteellä. Tämä tarkoittaa siis tietysti sitä, että kun tuen piiriin tulee enemmän talouksia, niin rahaakin tarvitaan enemmän, ja olen varma siitä, että joko lisätalousarviossa tai tulevissa budjettiriihissä varmasti juuri nämä laajakaistarahoitukset saavat suurta huomiota, jotta pystymme lain kirjauksia toteuttamaan ja myöskin edistämään laajakaistojen rakentamista.

Arvoisa puhemies! Tapahtuu muuallakin kuin vain lainsäädännössä. Ministeri Bernerin johdolla valtiolta ja kotimaiset teleoperaattorit solmivat toukokuussa 2016 kumppanuussopimuksen, jolla operaattorit investoivat seuraavan kahdeksan vuoden aikana yhteensä miljardi euroa nopeisiin laajakaistayhteyksiin, siis miljardi euroa laajakaistayhteyksiin. Vastavuoroisesti valtiolta karsii byrokratiaa laajakaistarakentamisen tieltä, ja tämä on yksi hyvä esimerkki siitä. Ministeri Bernerin johdolla Suomi on myöskin aktivoitunut Koillisväylän kaapelihankkeen toteuttamisessa, jolta odotetaan maailmanlaajuisestikin paljon. Toteutuessaan se edistäisi taloudellista toimeliaisuutta ja kilpailukykyä niin Euroopassa, Venäjällä kuin Aasiassakin. Suomella olisi myös erinomainen mahdollisuus muodostua kansainväliseksi dataliikenteen solmukohtaksi. Tämä tavoitehan on otettu nytten Arktisen neuvoston puheenjohtajakauden yhdeksi ohjelmatavoitteeksi, jota edistetään siten näiden kahden vuoden aikana.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi totean edustaja Torniaisenkin nostamasta vapaa-ajan asuntojen sisällyttämisestä tämän tuen piiriin, joka on jatkossa yksi asia, jonka toivon, että hallitus aika nopealla sykkeellä käy läpi: se, kuinka voimme edistää myöskin vapaa-ajan asuntojen pääsemistä valokuituyhteyksien hankkeisiin mukaan ja näin tukikelpoisiin alueisiin mukaan, on yksi asia, joka edistäisi juuri esimerkiksi etätyön mahdollisuuksien parantamista haja-asutusalueilla.

15.29 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Ministeri Bernerille, hallitukselle ja valiokunnalle on annettava suuret kiitokset tämän erittäin kannatettavan esityksen valmistelusta, ja nyt se on täällä käsittelyssä.

Digitalisaatiohan on tätä päivää, ja se on se keino, jolla me lyhennämme välimatkoja ja saatamme erilaiset ihmiset samojen mahdollisuuksien piiriin. Täällä jo mainittiin aivan oikein, että meillä on elinkeinoja, joitten toiminnassa esimerkiksi digitalisaatio, tietojärjestelmät, ovat aivan olennaisia, ja yksi niistä on maa- ja metsätalous, erityisesti maatalous ja siihen liittyvät EU-tukijärjestelmät. Siinä vain on ollut ongelmia niiden ohjelmien kanssa siltä osin, että kun ne tietyt hakemukset jätetään tiettyyn päivämäärään mennessä, niin yleensä sitten ne järjestelmät kaatuvat juuri sopivasti ennen sitä. Tässä pitää vielä tätä kehittää, jotta ne toimivat varmasti myöskin silloin, kun on tarkkoja aikarajoja, koska siitä aikarajojen ylittymisestä helposti koituu sitten esimerkiksi viljelijälle tiettyjä sanktioita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2017 vp

Samalla on annettava kiitokset siitä, että tässä on tosiaan ehtoja väljennetty ja byrokraatia vähennetty, jotka molemmat ovat olleet esteenä sille, että tämä ei ole saavuttanut sitä suosiota, mikä olisi ollut toivottava. Ja myöskin tämä matkan muuttuminen 2 kilometristä 100 metriin ja siihen liittyvät erilaiset takaus- ja muut maksujärjestelmät ovat erittäin kannatettavia. Kaiken kaikkiaan Suomi on, ja sen on mahdollisuus olla, digitalisaation suuri hyödyntäjä, jos me vain itse niin haluamme.

Lopuksi puutun siihen, kun täällä aivan oikein todettiin, että myöskin vapaa-ajanasuntoihin, joita nyt enenevässä määrin voidaan muuttaa myöskin ympärivuotisiksi asunnoiksi, voitaisiin nämä palvelut saada. Sillä puolella vain on se ongelma tällä hetkellä, että kaava-alueella ei ole vielä mahdollista näitten asuntojen muuttaminen, ja toivon, että siihen jatkossa kiinnitetään huomiota. Se on mahdollista vain muualla kuin kaava-alueella.

15.31 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana tästä teknologiasta ja teknologianeutraaliudesta. Eli siinä on keskeistä se, että ymmärretään perusasiat, mistä ollaan puhumassa, ja se, mistä teknologiasta on kysymys. Esimerkiksi kun puhutaan kaupallisesta 4G:stä, se on asiana aivan eri kuin se, että laajakaista jaellaan loppupäässä langattomasti tiedetylle joukolla tilaajia. Eli se ei ole sama palvelu — me tiedämme, ketkä siellä ovat käyttäjiä, voidaan laskea kapasiteettitarpeet. Operaattoripohjaisessa 4G:ssä taas käyttäjämäärät voivat vaihdella suurestikin tilanteen mukaan. Valokuitu ei ole mikään synonyymi laajakaistalle, se on vain keino siirtää nopeasti dataa.

Yleensäkin näissä ratkaisuissa pitäisi huomioida se, että datasiirto toteutetaan tarpeen mukaan, ei rakenneta ylikapasiteettia. Minkälainen kapasiteetti tulevaisuudessa tarvitaan? Sen ennustamiseen tarvittaisiin todella ennustajan lahjoja. Nyt kun kuulemme valiokunnassa tähän asiaan liittyen asiantuntijoita, lähes kaikilla heillä on jonkinlainen intressi, kaupallinen intressi, tämän asian suhteen. Eli siellä on kenties haluakin esittää ne datamäärät ja niiden kasvu suurempina kuin ne mahdollisesti tulevat tulevaisuudessa olemaan. Kysehan tässä on siitä, miten lähelle se valokaapeli tuodaan. Viime kädessä siihen langatonta yhteyttä käyttävään tablettiin sitä valokuitua ei voida tuoda vaan se käyttää viimeistään siellä talouden päässä sitten normaalia langatonta verkkoa. Myös kaapeli voi katketa, eli ei sekään ole mikään sataprosenttisen luotettava datansiirtoratkaisu, vaikka se onkin ehkä luotettavampi kuin operaattoripohjainen 4G, joka sekin on nykyään aika luotettava.

Kysymys on lähinnä siitä, miten saavutetaan veronmaksajien näkökulmasta tasapuolinen kohtelu, ettei tueta liikaa joitakin alueita suhteessa toisiin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 2/2017 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.